

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 373.21:37.034

Олена Гаврило

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-8260-1448

DOI 10.24139/2312-5993/2019.09/146-155

ПОНЯТТЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКОВОГО КОМПОНЕНТУ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Метою статті є уточнення поняття готовності майбутніх вихователів до формування поведінкового компонента екологічної культури дітей дошкільного віку й визначення складових такої готовності. Завдання, поставлені автором, були досягнуті шляхом аналізу численних наукових публікацій та програм навчальних курсів із фахових методик спеціальності «дошкільна освіта». Еколого-педагогічна діяльність передбачає засвоєння низки професійних знань, умінь та навичок, не лише власне педагогічних, але й тих, що належать до екологічної культури студента. Найбільш доцільні в українській педагогіці підходи щодо готовності майбутніх вихователів до еколого-педагогічної діяльності та їхні особливості виділені в таблиці.

Ключові слова: фахова підготовка, педагогічна готовність, екологічна культура, вихователі, дошкільники, педагогічні дослідження.

Постановка проблеми. Природа як один із головних засобів виховання дітей визначається в низці документів, які регламентують хід освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Серед них – «Базовий компонент дошкільної освіти в Україні», Закон України «Про дошкільну освіту», «Концепція дошкільного виховання в Україні», сучасні програми, спрямовані на екологічне виховання дітей, навчальні програми підготовки фахівців дошкільної освіти та дослідження провідних науковців України.

Показником результативності екологічного виховання дошкільників є екологічно мотивована поведінка, зумовлена екологічною доцільністю та системою морально-етичних цінностей. Традиційний підхід до навчання й виховання дітей дошкільного віку, коли знання передавалися виключно теоретично, тобто, вихованцям розповідали, що потрібно робити, як виконувати певні завдання або поводитися в суспільстві і природі, показав низьку результативність. Найбільша проблема існує саме з формуванням поведінкового компонента дошкільників, коли діти бачать розбіжності між тими правилами, що їм повідомляють у закладі дошкільної освіти, і вчинками оточуючих. Схильність дошкільників до наслідування найближчих людей вимагає від дорослих (батьків і вихователів) демонструвати в дії установлені норми поведінки в суспільстві й природі. Навички гуманного спілкування з

природним доквіллям формуються лише на практиці. Однак, успішність даного процесу залежить не лише від правильного прикладу, що спостерігають діти, але й професійних умінь педагогів пояснити значення і важливість кожного вчинку, грамотного керівництва вихованцями. Діяльність дітей у природі та еколого-педагогічна діяльність вихователя є взаємозумовленими та взаємозалежними. Умотивованість вихователя, його моральна позиція, здатність до пошуку духовної близькості з природою є важливими складниками успішної реалізації завдань з формування екологічно доцільної поведінки дошкільників.

Екологічно мотивована поведінка – це дії і вчинки стосовно природи, у яких дитина дошкільного віку керується власними екологічними уявленнями, знаннями норм і правил поведінки в природі, гуманним ставленням та екологічними мотивами. Як частина екологічної культури, поведінка людини має екологічно спрямовані мотиви, що впливають з системи знань, переконань, емоційних переживань. Виконання завдань із цілеспрямованого формування всіх вище зазначених компонентів особистості дитини суспільство очікує від педагогічних колективів закладів дошкільної освіти. Тому постає проблема підготовки майбутніх вихователів до відповідної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. У сучасних працях педагогів (Н. Гавриш, О. Гончарова, Е. Карпова, О. Кучерявий, С. Совгіра, О. Сорока) професійну підготовку визначають як ієрархічну систему, пов'язану з розвитком особистості дітей. Для процесу керування поведінковим компонентом дошкільників важливими є одночасно і загальнопедагогічні знання, і вміння вихователя, готовність здійснювати педагогічну діяльність, і його особистість як носій екологічної культури. Проаналізувавши педагогічні дослідження з фахової підготовки майбутніх вихователів до формування екологічної культури дітей дошкільного віку, можна виділити основні напрями цього процесу. Зокрема, Г. Беленька зосереджує увагу на організації та педагогічному керівництві процесом розвитку професійної еколого-педагогічної компетентності в умовах ступеневої системи підготовки; Н. Лисенко розробляє засади теорії та методики формування еколого-педагогічної культури вихователя дошкільного закладу. С. Ніколаєва пропонує підготовку саме вихователів-екологів, а Л. Козак і С. Сисоєва – упровадження особистісного підходу у процес вивчення природничих наук майбутніми вихователями. Також для підвищення ефективності в розвитку екологічної свідомості та методичних навичок студентів педагогічних закладів освіти пропонується застосування природно-територіального комплексу в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільного закладу (Л. Завгородня), проектні технології в еколого-педагогічній підготовці (Л. Крайнова) та інше.

Однак, у сучасних публікаціях поняття професійної готовності вживається в різних значеннях, а іноді навіть ототожнюється з іншими

поняттями, такими як професійна компетентність, професійна підготовка. Ураховуючи різноманітність поглядів педагогів на дану проблему, **метою статті** є уточнення поняття готовності майбутніх вихователів до формування поведінкового компонента екологічної культури дітей дошкільного віку та визначення складових такої готовності.

Виклад основного матеріалу. У педагогічній науці й практиці діяльності закладів освіти передбачається ставлення до дитини як до суб'єкта виховання: вона сама формує для себе потрібну модель поведінки на основі власного чи «підказаного» їй іншими ставлення до світу. Хід і результати цього процесу залежать від переплетіння стихійного й цілеспрямованого впливу середовища на особистість. Тому ще під час навчання в закладі вищої освіти майбутні вихователі повинні готуватися до вмілого та доцільного керування цим процесом, щоб максимально активно взаємодіяти з вихованцем.

Готовність до професійної діяльності – це якісне психологічне новоутворення особистості, яке дозволяє свідомо й самостійно здійснювати професійну діяльність на всіх рівнях (планування, виконання, контроль, аналіз), тому в даній статті будемо виходити з того, що підготовка до професії – це процес формування готовності до неї, орієнтація на виконання певних трудових завдань, а, відповідно, готовність до праці є результатом професійної підготовки.

Сучасні дослідники визначають готовність до педагогічної діяльності як сформованість рис особистості, що визначають загальний культурний рівень світогляду, професійних умінь та творчого потенціалу. Показники теоретичної готовності майбутнього педагога до професійної діяльності детально розглянула С. Тарасова, яка вважає, що теоретичні знання є підвалиною спрямованої діяльності педагога й у процесі підготовки мають трансформуватися в систему професійних умінь. Мотиваційна готовність постає у формі психічного, активно діючого стану особистості, як складна система її інтегративних властивостей. Зокрема, автор виділяє такі знання і вміння, що є визначальними для роботи педагога, і, зокрема, вихователя:

- філософсько-методологічні (знання філософії сучасної освіти; педагогічна термінологія тощо);
- соціально-педагогічні: постійна орієнтація на соціальний прогрес, на врахування прогресивних змін у суспільстві;
- психологічні (знання загальної, вікової та соціальної психології);
- організаційно-методичні (уміння аналізувати науково-педагогічну літературу, знання чинників і умов, уміння створювати й використовувати їх під час організації педагогічної діяльності) (Тарасова, 2002).

У процесі розробки навчальних курсів підготовки студентів спеціальності «Дошкільна освіта» необхідно розглянути зміст загальної готовності вихователя до роботи з дітьми дошкільного віку та готовності до

здійснення екологічного виховання, і на цій основі визначити вміння та риси, необхідні для успішного формування в дітей дошкільного віку екологічно мотивованої поведінки. Аналіз функцій та вмінь дошкільного педагога, які визначив О. Кучерявий, допомогло виділити з них найбільш важливі для вирішення завдань формування в дітей екологічно мотивованої поведінки:

- діагностико-прогностичні (прогнозувати емоційні реакції дітей, дії та вчинки, сприяти саморегуляції поведінки);

- ціннісно-орієнтаційні (навчати відчувати й розуміти красу рідної природи під час прогулянок, екскурсій, через народну творчість, літературу та образотворче мистецтво);

- організаційно-розвивальні (забезпечувати розвиток дітей у грі, праці, пізнавальній діяльності);

- професійно-творчі (займатися професійним самовихованням);

- управлінсько-комунікативні (створювати умови для формування в дитини передумов внутрішньої дисципліни як підвалини саморегуляції, а саме: стимулювати розвиток здатності порівнювати свою поведінку з поведінкою інших, давати моральний зразок виховання тощо; організовувати життєдіяльність дитини за принципом співтворчості з вихователем);

- соціально-педагогічні (підвищувати рівень психологічної й педагогічної культури батьків тощо) (Кучерявий, 2002).

Виходячи з аналізу досліджень наведених вище авторів, у готовності до роботи з дітьми дошкільного віку можна визначити методичний, соціальний та психологічний компоненти. Методична готовність характеризується сформованістю професійних умінь та навичок: конструктивних, організаційних, інформаційних. Соціальна готовність охоплює сферу взаємин вихователя з дітьми, батьками, колегами, адміністрацією на різних рівнях педагогічного спілкування й містить соціально-рольовий та комунікативний компоненти. Психологічна готовність характеризується сформованістю особистісних рис і може складатися з мотиваційного, емоційно-вольового та особистісного компонентів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що науковці по-різному розставляють акценти щодо визначення професійної готовності до еколого-педагогічної діяльності. Для унаочнення поглядів сучасних дослідників на сутність даного поняття ми виділили серед них найбільш чітко окреслені в дослідженнях, визначили короткий зміст та головні особливості, а також спільні риси (див. таблицю 1).

Як видно з таблиці, готовність до здійснення екологічної освіти та виховання сучасні дослідники розглядають як інтегративне динамічне особистісне утворення (загальнонаукові, психолого-педагогічні, екологічні, фахово-екологічні й методичні знання, вміння та навички), а формування екологічної культури – як результат еколого-педагогічної підготовки студентів.

Підходи до визначення готовності до еколого-педагогічної діяльності в педагогічних дослідженнях

Автор	Визначення та зміст готовності до еколого-педагогічної діяльності	Спільні риси з іншими підходами	Характерні особливості
І. Котенєва	Естетико-екологічна культура особистості включає мотиваційну, теоретичну та практичну оснащеність. До мотиваційної оснащеності особистості входять компоненти (сформовані потреби, інтереси, емоції, ідеали), які спрямовують та стимулюють екологічну діяльність. Теоретична оснащеність передбачає набуття системи знань у сфері еколого-професійної діяльності, а практична – умінь та навичок екологічної освіти дітей (Котенєва, 1996)	Передбачає розвиток екологічної культури. Наявність мотиваційної оснащеності	У значенні «компонента» використовується термін «оснащеність»
Н. Лисенко	Еколого-педагогічна культура – важливий інтегративний компонент професійної підготовки спеціаліста дошкільного виховання, який сприяє успішній гармонізації його відносин з природним довкіллям і є передумовою виховання ідентичного світосприйняття в дітей дошкільного віку (компоненти: конструктивно-проективний, комунікативний, організаторський, гностичний) (Лисенко, 1996, с. 363-365)	Передбачає розвиток екологічної культури	Екологічна культура поєднується з професійною педагогічною культурою
С. Сисоєва, Л. Козак	Інтегроване, динамічне утворення особистості, що забезпечує її здатність до професійної самореалізації й формується структурними компонентами особистісно-орієнтованого навчання природознавства (мотиваційним, когнітивним, емоційно-вольовим, креативним, комунікативним) (Сисоєва, Козак, 2006, с. 127)	Наявність мотиваційного компонента	Підґрунтя підготовки – особистісно-орієнтоване навчання
С. Совгіра	Готовність – це результат еколого-педагогічної підготовки: формування екологічної культури, екологічного професіоналізму педагога, які визначають активне ставлення особистості до охорони навколишнього середовища, раціонального природо-користування, збереження і відтворення природних ресурсів в конкретному регіоні (Совгіра, 1999, с. 2)	Результат – формування екологічної культури	Участь в охороні навколишнього середовища

О. Чернікова	Розвиток екологічної культури самого вихователя, підвалиною якого є розуміння природи як вищої цінності; усвідомлення майбутнім вихователем своєї професійної ролі педагога (особистості, громадянина); забезпечення єдності основних компонентів підготовки: змістового, мотиваційно-ціннісного, діяльнісно-оцінного (Чернікова, 2004, с. 14)	Передбачає розвиток екологічної культури. Наявність мотиваційно-ціннісного компонента	Усвідомлення майбутнім вихователем своєї професійної ролі педагога (особистості, громадянина)
Н. Ясінська	Розвиток екологічної культури вихователя, формування професійних якостей через призму самовдосконалення та врахування особливостей інтелектуального розвитку, індивідуально-емоційного стану (Ясінська, 2001, с. 2)	Передбачає розвиток екологічної культури	Діагностична основа, самовдосконалення

У процесі підготовки майбутніх вихователів до формування екологічної культури дошкільників центральне місце належить викладанню основ природознавства і методики ознайомлення дітей з природою, оскільки відбувається основне інтегрування попередньо набутих знань, опанованих умінь та навичок з подальшим оформленням їх у єдину логічно завершену структуру. Таким чином організований навчальний процес стає ефективним і головним визначальним чинником її формування. Процес підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно мотивованої поведінки дошкільників розглядається як комплексна організація діяльності студентів, що передбачає взаємозв'язок теоретичного і практичного навчання, творчої співпраці викладача зі студентами в організації й виконанні диференційованої самостійної роботи (Дєда, 2012).

Для забезпечення психолого-педагогічних умов екологічної освіти сучасні дослідники пропонують використовувати різноманітні методи та прийоми. На нашу думку, оптимальними в підготовці вихователя закладу дошкільної освіти є прийоми формування внутрішньої позитивної мотивації навчання з урахуванням початкової мотивації навчання студентів, дібрані Г. Беленькою:

- за негативної початкової мотивації навчання – прийоми встановлення контакту зі студентами («Я тебе розумію»), розкриття дисциплінарних вимог, інтерес до нових можливостей зміни власної особистості, зацікавлення процесом;

- за процесуальної початкової мотивації навчання – прийом розкриття значущості предмета для професійного та особистісного зростання, підтримка прагнень;

- за зовнішньої початкової мотивації навчання – прийом розкриття значущості предмета для професійного та особистісного зростання, зацікавлення процесом та результатами особистісних змін і досягнень;

- за соціально спрямованої початкової мотивації навчання – прийом підтримки студента в його прагненнях, конкретизація соціальних цілей, розкриття можливостей курсу для реалізації визначених цілей;

- за внутрішньої початкової мотивації навчання – прийом підтримки студента в його прагненнях, позитивна оцінка та схвалення цілеспрямованості й послідовності дій, залучення до роботи наукового гуртка, проблемної групи (Беленька, 2006).

Однак, у реалізації професійних умінь фахівців дошкільної освіти у формуванні поведінки дітей в природі провідну роль грають не тільки теоретичні знання з природничих наук та методик, але, навіть більше, ставлення й переконання та навички власної поведінки. Тому в цьому випадку необхідно враховувати не лише початкову мотивацію до навчання, але і мотивацію ставлення та діяльності в природі, особливості усвідомлення майбутнім вихователем еколого-педагогічної місії, тобто різні мотиви, які скеровують і поведінку, і полімотивованість педагогічної діяльності.

Сучасні дослідники пропонують різноманітні методи вирішення завдань екологічної освіти; враховуючи важливість впливу саме на вчинки майбутнього вихователя у природному довкіллі, у цьому процесі необхідно надавати перевагу активним формам і методам навчання, які формують навички і стереотипи поведінки (проблемні лекції, тренінги, рольові ігри, проекти, моделювання й аналіз педагогічних ситуацій, розв'язування педагогічних задач, тестування тощо). В останні роки зростає роль самостійної роботи студентів (підготовка повідомлень, наукових доповідей, написання домашніх творів, розробка конспектів різних форм роботи з дітьми, створення дидактичних посібників).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, теоретичне вивчення досліджень проблеми еколого-педагогічної готовності майбутніх вихователів дозволило визначити її як інтегративне новоутворення особистості педагога, що характеризується сукупністю екологічних, природничо-краєзнавчих, теоретичних та методичних знань у сфері екологічної освіти дошкільників, розвиненістю потребово-мотиваційної сфери, сформованістю екологічної свідомості й поведінки в природі, усвідомленням власної еколого-педагогічної місії, наявністю вміння справляти вплив на мотивацію діяльності в природі та можливість успішного формування підвалин екологічної культури дітей, бажання самореалізації та подальшого самовдосконалення у професійній діяльності.

Таким чином, аналіз сучасних досліджень засвідчив наявність інтересу до проблеми формування в майбутніх фахівців дошкільної освіти практичних умінь і навичок здійснення екологічного виховання дітей у

зкладах дошкільної освіти з боку науковців. Більшість дослідників особливу увагу приділяють розвитку потребово-мотиваційної сфери студентів і необхідності спрямування мотивів на набуття еколого-педагогічного досвіду в роботі з дітьми. Для того, щоб підвищити якість практичної підготовки, дослідники пропонують підняти на якісно новий рівень теоретичний складник за рахунок внесення змін до змісту викладання педагогічних і природничих дисциплін щодо їх тіснішої взаємодії, до організації процесу навчання на основі нових технологій, активне залучення студентів до практичної природоохоронної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

- Беленька, Г. В. (2006). *Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання*. К.: Світич (Belenka, H. V. (2006). *Preschoolers' educator: becoming a specialist in learning*. K.: Svitych).
- Гаврило, О. І. (2015). Проблеми екологічного виховання студентів спеціальності «Дошкільна освіта». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9 (53), 189-196 (Havrylo, O. I. (2015). Problems of ecological education of the students of specialty "Preschool education". *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 9 (53), 189-196).
- Деда, В. М. (2012). Основні аспекти підготовки фахівців дошкільного профілю до формування екологічної компетенції у дітей дошкільного віку. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*, 1, 144-149 (Dieda, V. M. (2012). The main aspects of preparation of preschool professionals for the formation of ecological competence in preschool children. *Nizyn Mykola Gogol State University Scientific notes. Psychological and pedagogical sciences*, 1, 144-149).
- Завгородня, Л. П. (2003). Застосування особливостей Сумського природно-територіального комплексу в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільного закладу. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 2, 38-45 (Zavhorodnia, L. P. (2003). Application of the features of Sumy natural-territorial complex in the process of professional training of the future preschool teachers. *Olexandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University Bulletin. Pedagogical Sciences*, 2, 38-45).
- Котенева, І. С. (1996). *Формирование эстетико-экологической культуры будущего учителя средствами искусства* (дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Луганск (Koteneva, I. S. (1996). *Formation of the aesthetic and ecological culture of the future teacher by means of art*. (PhD thesis). Luhansk).
- Крайнова, Л. В. (2004). Проектні технології як засіб виховання інноваційної культури майбутніх педагогів. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*, 6, ч. 1, 264-268 (Krainova, L. V. (2004). Project technologies as a means of nurturing the innovative culture of the future educators. *Problems of modern pedagogical education*, 6, p. 1, 264-268).
- Кучерявий, О. Г. (2002). *Теоретичні і методичні основи організації професійного самовиховання майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів* (дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04). К. (Kucheriavyi, O. G. (2002). *Theoretical and methodological foundations of the organization of professional self-education of future preschool teachers and primary school teachers* (DSc thesis). K.).
- Лисенко, Н. В. (1996). *Теорія і методика формування еколого-педагогічної культури вихователя дошкільного закладу в системі вищої педагогічної освіти України*

- (дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04). Івано-Франківськ (Lysenko, N. V. (1996). *Theory and methodology of formation of ecological-pedagogical culture of a preschool teacher in the system of higher pedagogical education of Ukraine* (DSc thesis). Ivano-Frankivsk).
- Николаева, С. Н. (1999). *Методика экологического воспитания дошкольников*. М.: Изд. центр «Академия» (Nikolaieva, S. N. (1999). *The methodology of environmental education of preschool children*. М.: Publishing center "Academy").
- Сисоєва, С. О., Козак, Л. В. (2006). *Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у педагогічному коледжі: особистісно-орієнтована технологія навчання природознавства*. К.: Міленіум (Sysoieva, S. O., Kozak, L. V. (2006). *Vocational training for future educators of preschool education institutions in a pedagogical college: personal-oriented technology of science education*. К.: Millenium).
- Совгіра, С. В. (1999). *Підготовка майбутнього вчителя до екологічного виховання старшокласників (на краєзнавчому матеріалі)* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). К. (Sovhira, S. V. (1999). *Preparing the future teacher for the environmental education of high school students (on local lore)* (PhD thesis abstract). К.).
- Тарасова, С. И. (2002). *Определение содержания подготовки педагога к профессиональной деятельности. Образование для XXI века: доступность, эффективность, качество, Ч. 1, 390-394*. М. (Tarasova, S. I. (2002). *Determining the content of teacher training for professional activities. In Education for the 21st century: accessibility, efficiency, quality, P. 1, 390-394*. М.).
- Чернікова, О. В. (2004). *Підготовка майбутніх учителів біології до формування екологічної культури старшокласників* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Одеса (Chernikova, O. V. (2004). *Preparation of future biology teachers for the formation of ecological culture of high school students* (PhD thesis abstract). Odesa).
- Ясінська, Н. В. (2001). *Розвиток екологічної культури вчителя в системі післядипломної освіти* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Тернопіль (Yasinska, N. V. (2001). *Development of ecological culture of the teacher in the system of postgraduate education* (PhD thesis abstract). Ternopil).

РЕЗЮМЕ

Гаврило Елена. Понятие готовности будущих воспитателей к формированию поведенческого компонента экологической культуры дошкольников в педагогических исследованиях.

Цель статьи – уточнить понятие готовности будущих воспитателей к формированию поведенческого компонента экологической культуры детей дошкольного возраста и определение её составляющих. Задания, поставленные автором статьи, были достигнуты путём анализа многочисленных научных публикаций и программ учебных курсов по профессиональным методикам специальности «дошкольное образование». Эколого-педагогическая деятельность требует усвоения ряда профессиональных знаний, умений и навыков, не только педагогических, но и относящихся к экологической культуре студента. Наиболее целесообразные в украинской педагогике подходы к готовности будущих воспитателей к эколого-педагогической деятельности и их особенности выделены в таблице.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагогическая готовность, экологическая культура, воспитатели, дошкольники, педагогические исследования.

SUMMARY

Havrylo Olena. The concept of readiness of the future educators for the formation of the preschool children's behavioral aspect of the ecological culture in pedagogical researches.

The purpose of the article is to clarify the concept of the readiness of future educators to form the behavioral component of the preschool children's ecological culture and to determine its components. The tasks posed by the author of the article were achieved through analysis of numerous scientific publications and curriculum programs on professional techniques of the specialty "preschool education".

The behavioral component of the child's environmental culture is largely dependent on the personality of the educator: an example of the behavior that a preschooler sees; ability to explain the rules and the need to comply; build the behavioral skills. The future teacher's ecological and pedagogical activity requires assimilation of a number of professional knowledge and skills, not only pedagogical, but also related to the student's environmental culture. The most important functions and skills of the teacher that will successfully shape the behavior of preschool children can be divided into diagnostic and prognostic, value-oriented, organizational and developmental, professional-creative, managerial-communicative, social-pedagogical.

In the modern pedagogical research, the concept of readiness for environmental pedagogical activity is interpreted differently. The most appropriate approaches in Ukrainian pedagogy to the readiness of the future educators for environmental-pedagogical activities and their features are highlighted in the table. A common feature of all approaches is availability of a teacher's ecological culture and motivation for pedagogical activity; but realization of this readiness is evaluated differently (awareness of their role as a teacher, citizen, person, self-improvement, personality-oriented study, participation in environmental protection).

The researchers define environmental education preparedness as dynamic integrative personality formation which includes general scientific, psychological and pedagogical, ecological, methodological knowledge, skills. They offer to pay the most attention to students' motivation to learn, but we believe that their own motivation and behaviors in nature remain important. High school teachers offer various solutions to students' environmental education problems, including in the training process forms and methods of active learning: problem lectures, trainings, role-playing games, projects, modeling and analysis of pedagogical situations, testing and others.

Key words: professional preparation, pedagogical readiness, ecological culture, educators, preschoolers, pedagogical researches.

УДК 371.3:81'234:371.134

Олена Гаврилюк

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

ORCID ID 0000-0002-3129-6225

DOI 10.24139/2312-5993/2019.09/155-165

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті визначено сутність поняття «контроль» знань та вмінь з англійської мови; досліджено інноваційні технології контролю знань та вмінь з англійської мови в майбутніх учителів у закладах вищої освіти. Підкреслюється, що